

ΓΚΡΙΓΚΟΡΙ ΜΑΞΙΜΟΦ

Μπολσεβικισμός: υποσχέσεις και πραγματικότητα

Μια αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της μαρξιστικής δικτατορίας στη Ρωσία

Εισαγωγή του Γκρέγκορι Χάινερ

Αυτό το κείμενο παρουσιάζει μοναδικό ενδιαφέρον, μιας και είναι γραμμένο από έναν άνθρωπο που συμμετείχε ενεργά στη Ρωσική Επανάσταση και έχει βαθιά γνώση της θεωρητικής πλευράς των διαφόρων επαναστατικών κινήματων. Διαθέτει, συνεπώς, το πλεονέκτημα να συνδυάζει τη γνώση με την πρακτική εμπειρία.

Η συνεισφορά του συντρόφου Γκριγκόρι Μαξίμοφ στο αναρχικό κίνημα, ως θεωρητικού και επαναστάτη, είναι ξεχωριστή. Έχει γράψει πλήθος βιβλία, προσούρες και άρθρα στα οποία ερμηνεύει τις διάφορες φάσεις του αναρχισμού και έχει δώσει εκτενείς διαλέξεις σε αυτό το θέμα. Σύντομα πρόκειται να εκδοθεί ένα αναλυτικό έργο του σχετικά με τη διδασκαλία του Μπακούνιν.

Για περισσότερο από μισό αιώνα έχουν υπάρξει δύο αντίθετες σχολές επαναστατικής σκέψης. Παρότι και οι δύο είναι

σύμφωνες ως προς την ανάγκη της κατάργησης του καπιταλισμού και της ιδιωτικής ιδιοκτησίας, παραμένουν σε πλήρη διάσταση ως προς το ζήτημα της δομής της επαναστατικής κοινωνίας.

Οι οπαδοί του Μαρξ πιστεύουν στον συγκεντρωτισμό και στην εξουσία, σε ένα πανίσχυρο κράτος που θα κατευθύνει την επανάσταση και τη νέα τάξη πραγμάτων. Οι αναρχικοί, κορυφαίοι εκπρόσωποι των οποίων ήταν οι Μιχαήλ Μπακούνιν και Πιότρ Κροπότκιν, επιμένουν ότι το κράτος πρέπει να εκλείψει, όπως και ο καπιταλισμός. Πιστεύουν σε μία ελεύθερη ομοσπονδιακή κοινωνία που τα μέλη της θα είναι οργανωμένα σε αυτοδιαχειριζόμενες ομάδες, εργοστάσια, εργαστήρια, καταναλωτικούς συνεταιρισμούς κ.λπ., ομάδες που θα συνεργάζονται μέσα από σχέσεις αμοιβαίας συμφωνίας με τη μεγαλύτερη δυνατή ελευθερία για όλους. Οι αναρχικοί πάντα προέβλεπαν ότι εάν η μαρξιστική θεώρηση επικρατούσε, αυτό θα σήμαινε την ήττα της οικονομικής χειραφέτησης και την αντικατάσταση των σημερινών αφεντικών με τους σοσιαλιστές γραφειοκράτες και πολιτικούς. Στο εξαιρετικό του έργο *Η Μεγάλη Γαλλική Επανάσταση* ο Κροπότκιν έδειξε πώς η Γαλλική Επανάσταση καταπνίγηκε από ένα δικτατορικό κόμμα που υφάρπαξε από τις μάζες τις κατακτήσεις τις οποίες επρόκειτο να επιτύχουν.

Ωστόσο παρά την πρόβλεψή τους, σε ό,τι αφορά τους κινδύνους του μαρξισμού, οι αναρχικοί σε κάθε χώρα, με ελάχιστες μεμονωμένες εξαιρέσεις, υποστήριξαν ολόψυχα τους μπολσεβίκους. Αυτό συνέβη γιατί οι μπολσεβίκοι υποσχέθηκαν μια κοινωνία στην οποία η εξουσία θα πήγαζε από τις λαϊκές μάζες. Χρησιμοποίησαν αναρχικές ιδέες για να κερδίσουν τις μάζες και έπειτα αποκήρυξαν τις υποσχέσεις τους μόλις εξασφάλισαν την εξουσία.

Σε αυτό το κείμενο ο σύντροφος Μαξίμοφ παρουσιάζει ανατιρρητες αποδείξεις της αντίθεσης ανάμεσα στις υποσχέσεις και στα πεπραγμένα των μπολσεβίκων. Πατώντας γερά τόσο στη μαρξιστική διδασκαλία όσο και στα κείμενα και τις θέσεις του αναρχικού κινήματος, είναι σε θέση να υποστηρίξει τους ισχυρισμούς του επικαλούμενος, για παράδειγμα, πλήθος αποσπασμάτων από το έργο του Λένιν. Χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα ιστορικά παραδείγματα απεικονίζει όσα πραγματικά συνέβησαν στη Ρωσία και καταδεικνύει την κατάφωρη αντίφαση.

Νομίζω ότι κανένας από όσους θα διαβάσουν με ανοιχτό μυαλό αυτό το κείμενο δεν θα εξακολουθήσει να πιστεύει ότι οι κομμουνιστές απανταχού της γης εκπροσωπούν τα αληθινά συμφέροντα και τους πραγματικούς στόχους της εργατικής τάξης. Ελπίζουμε ότι αυτή η ξεκάθαρη και ακριβής έκθεση της ρωσικής κατάστασης θα διαβαστεί από κάθε ευφυή άντρα και από κάθε ευφυή γυναίκα, από όλους εκείνους για τους οποίους έχει γραφτεί. Ελπίζουμε ότι θα τους εμπνεύσει να αγωνιστούν για μια νέα σοσιαλιστική τάξη πραγμάτων, για το αναρχικό ιδανικό ενός κόσμου εργαζομένων δίχως δικτάτορες, όπου όλοι θα είναι πραγματικά ίσοι και ελεύθεροι.

Μπολσεβικισμός: υποσχέσεις και πραγματικότητα

Ο χρόνος προχωράει αδιάκοπα. Τα χρόνια περνάνε πολύ κοντά το ένα στο άλλο και γίνονται ένα μακρινό παρελθόν. Τυφλός και αχαλίνωτος ο χρόνος σβήνει τις διαφορές των ημερών που πέρασαν μετατρέποντας τις σε μια ομοιόμορφη μάζα. Ωστόσο στη ζωή των εθνών, όπως και στη ζωή των ατόμων, υπάρχουν μέρες που αψηφούν τον χρόνο, μέρες που αρνούνται να παραδοθούν στη λήθη και να γίνουν τετριμμένες. Τέτοιες είναι οι μέρες της Οκτωβριανής Επανάστασης!

Αυτή η γοητευτική περίοδος, η ομορφιά και η σπουδαιότητα της και η ξεχωριστή διέγερση των συναισθημάτων που ανακαλεί στον νου θα ξεθωριάσουν μόνο με τον θάνατο της μεγάλης μάζας του ρωσικού λαού που τη βίωσε. Πολλά χρόνια πέρασαν από τότε. Ωστόσο οι αναμνήσεις είναι τόσο ζηρές, τόσο ζωντανές, που είναι σχεδόν αδιανόητο ο χρόνος να έχει μέχρι στιγμής απομακρύνει από εμάς αυτές τις ιερές και θριαμβευτικές μέρες, τις μέρες της μεγαλύτερης κρίσης στη ζωή ενός τεράστιου έθνους και στη ζωή του διεθνούς προλεταριάτου. Η σαγήνη, η λαμπρότητα, το δραματικό αποτέλεσμα και το σπουδαίο δίδαγμα αυτών των καλειδοσκοπικών εικόνων γεμίζουν την καρδιά με θερμή και με ένα πνεύμα ανεξήγητων συναισθημάτων.

Καθώς ερχόμαστε στο σήμερα, μια απέραντη λύπη γενιέται. Πικρία και στενοχώρια πλημμυρίζουν την ψυχή που τρέμει όπως οι τεντωμένες χορδές ενός λαούτου στον αέρα. Το αίσθημα αυτό είναι μάλλον φυσικό, καθώς με τη φαντασία διαβαίνουμε ξανά το μονοπάτι που οδηγεί από τη χρονιά του 1917 στο παρόν. Τι μεγαλειώδες ξεκίνημα! Τι υπέροχος σκοπός και τι εξαιρετικές πράξεις! Ήταν η έφοδός μας στον ουρανό και στη γη. Αλλά τι φρικτό τέλος, τι αξιοθρήνητα αποτελέσματα!

Τον Φεβρουάριο (Μάρτιο με το νέο ημερολόγιο) του 1917 οι εργάτες και οι αγρότες της Ρωσίας που ήταν ντυμένοι στο χακί επαναστάτησαν εναντίον του δεσποτισμού του τσάρου και της αριστοκρατίας. Τους εκθρόνισαν ζητώντας ψωμί, ειρήνη και ελευθερία. Όμως, σύντομα συνειδητοποίησαν ότι η αστική τάξη, που αντικατέστησε την αριστοκρατία, ήταν κι αυτή ασύμβατη με το πνεύμα του συνθήματος «Ψωμί, Ειρήνη και Ελευθερία». Οι εργάτες γρήγορα πείστηκαν ότι η αστική τάξη είναι συνώνυμη με τον πόλεμο και την εκμετάλλευση, με τη φτώχεια και την πείνα – η ελευθερία ήταν μόνο στα λόγια, και

στην πραγματικότητα αυτό που ίσχυε ήταν η σκλαβιά. Αμέσως μόλις το συνειδητοποιήσαν, ξεκίνησαν να δράσουν. Παρά τη δύσκολη και περιπλεγμένη κατάσταση, παρά τις προειδοποιήσεις των ειδημόνων ότι η θεμελιακή κοινωνική αλλαγή ήταν πρόωρη, οι εργάτες και οι αγρότες, παρακινούμενοι από την αναπόφευκτη λογική της ιστορικής εξέλιξης της χώρας, πραγματοποίησαν μια νέα επανάσταση εναντίον της αστικής τάξης και του αστικού κοινωνικού φιλελευθερισμού. Συμπλήρωσαν αυτή την επανάσταση με ένα νέο κοινωνικό σχέδιο βασισμένο στην απαίτηση για ελευθερία και ειρήνη και στο απεριόριστο δικαίωμά τους να οικοδομήσουν μια νέα ζωή.

Μια θαυμαστή εικόνα ξεδιπλώθηκε μπροστά στα έκπληκτα έθνη του κόσμου, η γοητεία της οποίας ακόμα δεν έχει εκπνεύσει, παρόλο που πλέον δεν έχει καμία σχέση με την πραγματικότητα της σημερινής Ρωσίας. Τι χρειάζεται για να μπορέσουν οι τάξεις που γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης να έχουν ανθρώπινη υπόσταση; Ποια είναι γενικά η ουσία μιας ελεύθερης και δίκαιης ζωής; Η ελευθερία που έχει θεμέλιό της την οικονομική ισότητα, μιας και κάθε άλλη ελευθερία είναι απάτη, ψέμα, χίμαιρα. Μόνο στη βάση της οικονομικής ισότητας μπορούν να αναδυθούν κοινωνικοί θεσμοί που διασφαλίζουν την ελευθερία για όλους και παρέχουν στον καθέναν το αναφαίρετο δικαίωμα της άμεσης συμμετοχής στην οικοδόμηση μιας νέας ζωής. Έξω από αυτήν και χωρίς αυτήν, δεν υπάρχει ελεύθερη και δίκαιη ζωή – ζωή χωρίς εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, χωρίς κυριαρχία του ενός σε βάρος του άλλου. Η ελευθερία είναι η κόρη της Ισότητας. Δεν υπάρχει δικαιοσύνη χωρίς ισότητα και ελευθερία. Συνεπώς η κοινωνική επανάσταση που προσβλέπει στην οικονομική ισότητα και ελευθερία είναι εν πολλοίς ηθικό φαινόμενο. Μόνο τέτοιες, σε υψηλό βαθμό ηθικές πράξεις μπορούν να συγκινήσουν

και να εμπνεύσουν τις πλατιές μάζες – μπορούν να τις πυρπολήσουν με φλογερό ενθουσιασμό και να τις κινητοποιήσουν προς μεγάλες, ηρωικές ενέργειες. Για αυτόν τον λόγο όλες οι προσπάθειες της μπουρζουαζίας και των μισθοφόρων της να αντιταχθούν στην Οκτωβριανή Επανάσταση ήταν τόσο αξιοθρήνητες. Η δύναμη της αστικής αντίδρασης ενισχύθηκε σε αναλογία με τον εκφυλισμό της επανάστασης, σε αναλογία με τη διαφθορά του πνεύματός της από τη δικτατορία, την απολυταρχία και τις διακρίσεις, σε αναλογία με την αφαίρεση από αυτήν των στοιχείων της οικονομικής ισότητας και ελευθερίας, δηλαδή της ανθρώπινης ηθικότητας.

Το αστικό καθεστώς είναι ανήθικο και άδικο στον ύψιστο βαθμό. Συντηρήθηκε και συνεχίζει να ακμάζει στηριζόμενο στην τραχιά, φυσική δύναμη των αμόρφωτων μαζών. Αλλά μόλις μια αχτίδα συνείδησης διαπεράσει το σκοτάδι της ψυχής τους, το αστικό καθεστώς παύει να υπάρχει. Η κοινωνική τάξη που βασίζεται στη φυσική επιβολή και σκληρότητα είναι ανήθικη, γιατί έχει ως έρεισμα τον εγωισμό, τον χυδαίο εγωισμό των κυρίαρχων τάξεων και της καταστολής των φυσικών δικαιωμάτων των μαζών που μοχθούν.

Το σημερινό καθεστώς της Ρωσίας και η σημερινή τάξη πραγμάτων δεν μπορούν να χαρακτηριστούν αστικά και ακόμα λιγότερο δεν μπορούν να χαρακτηριστούν σοσιαλιστικά ή κομμουνιστικά. Πρόκειται για ένα δεσποτικό καθεστώς, δηλαδή για το πιο ανήθικο από όλα τα συστήματα που μπορεί να φανταστεί κάποιος. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο είναι το πιο στυγνό, το πιο ταπεινωτικό και καταπιεστικό σύστημα. Δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς φυσική βία, χωρίς τρομοκρατία και χωρίς κατάργηση των στοιχειωδέστερων ελευθεριών. Η παραμικρή χαλάρωση της εξαναγκαστικής πειθάρχησης μπορεί να αποβεί επικίνδυνη γι' αυτό.

Πώς συνέβη η κοινωνική επανάσταση να εκφυλιστεί σε δεσποτισμό; Πώς έγινε οι μάζες, που είχαν συντριψει τη λυσαλέα αντίσταση όσων ύψωσαν το σπαθί τους για να υπερασπιστούν το ανήθικο, θεμελιωμένο στην ανισότητα καθεστώς, να συντριβούν με τη σειρά τους από ένα καθεστώς τόσο διεφθαρμένο και αδίστακτο όσο κι εκείνο που προηγήθηκε; Ήταν ένα καπρίτσιο της ιστορίας ή μια αντιφατική σειρά των γεγονότων; Όχι, δεν αντιλαμβανόμαστε σε αυτά τα γεγονότα κάποιο καπρίτσιο της ιστορίας ούτε κάποια ανακολουθία. Αυτό που συνέβη ήταν λογικά καθορισμένο από την ιστορική εξέλιξη της χώρας, ή μάλλον από τον χαρακτήρα και την ιστορική εξέλιξη του παγκόσμιου πολιτισμού και της κουλτούρας τα τελευταία τριακόσια ή τετρακόσια χρόνια.

Δεν μπορεί να ειπωθεί ότι ο κρατικός σοσιαλισμός και ο κομμουνισμός είναι προϊόντα της ρωσικής ιστορίας. Κανείς δεν θα αρνηθεί το γεγονός ότι στη διάρκεια των τελευταίων αιώνων το κράτος, παρά την ανήθικη φύση του, αντιμετωπιζόταν ως όργανο απελευθέρωσης και είχε καθολικά θεοποιηθεί και γίνει αντικείμενο λατρείας. Οι άνθρωποι επεδίωξαν να επιτύχουν μια πιο ηθική κοινωνία, δηλαδή ελευθερία και οικονομική ισότητα, με τα ανήθικα μέσα της κρατικής υποδούλωσης και ανισότητας. Τέτοια ήταν η κοινωνική θρησκεία ενός μεγάλου μέρους της οργανωμένης εργασίας στον κόσμο! Η Ρωσία δεν διέφερε σε αυτό το σημείο.

Το αντικρατικό κίνημα στη Ρωσία τη δεκαετία του 1870 συνεντρίβη και υποσκελίστηκε από ένα κίνημα, η ουσία του οποίου ήταν το κράτος και η δικτατορία. Για σχεδόν σαράντα χρόνια το μυαλό των εργαζόμενων μαζών δηλητηριαζόταν από κρατιστές σοσιαλιστές. Ο απώτερος σκοπός του κρατικού σοσιαλισμού, που παρέλαυε κάτω από τον μανδύα της ελευθερίας, συνέπιπτε στη θεωρία με τις φιλοδοξίες των ανθρώπων

του μόχθου και έγινε η θρησκεία του προλεταριάτου. Όταν η επανάσταση κατέστρεψε τον μακροχρόνιο ζυγό του δεσποτισμού και απελευθέρωσε τους ανθρώπους του μόχθου από μια ενδεχόμενη αστική κυριαρχία, εμφύσησε στο κίνημα έναν ζωτικό σοσιαλισμό του λαού και βρήκε υποστήριξη στην πιο αποφασιστική και δραστήρια φράξια των κρατιστών σοσιαλιστών, τους μπολσεβίκους. Επειδή οι μπολσεβίκοι ταύτισαν τους εαυτούς τους με την επανάσταση και προσπάθησαν να καθορίσουν την πορεία της, σύντομα άρχισαν να συγχέονται στη συνείδηση του λαού με την ίδια την επανάσταση. Αυτή η παρανόηση ριζωσε βαθιά στο μυαλό του λαού, παρά τους εκ διαμέτρου αντίθετους σκοπούς της επανάστασης και των μπολσεβίκων. Το γεγονός αυτό έδωσε στους μπολσεβίκους πλήρη ελευθερία κινήσεων με αποτέλεσμα να προχωρήσουν αργά, αλλά εκ του ασφαλούς, στον περιορισμό της ελευθερίας και πρωτοβουλίας των εργαζόμενων μαζών – ενισχύοντας σταδιακά τη δικτατορία και διαφθείροντας το πνεύμα της επανάστασης.

Εάν αυτή η προδοσία είχε ολοκληρωθεί όχι το 1921 με τη ΝΕΠ¹, αλλά κατά τη διάρκεια του κρίσιμου εμφύλιου πολέμου,

1. Αρχικά της Νέας Οικονομικής Πολιτικής που εισήγαγε η κυβέρνηση των μπολσεβίκων με διάταγμα στις 21 Μαρτίου του 1921, προκειμένου να επιλύσει τα διογκούμενα προβλήματα σίτισης και εφοδιασμού του πληθυσμού με βασικά είδη. Η νέα αυτή πολιτική συνιστούσε μια βασική υποχώρηση σε σχέση με το αρχικό οικονομικό πρόγραμμα των μπολσεβίκων, που εξήρε και προωθούσε με όλα τα μέσα τον κεντρικό σχεδιασμό της οικονομίας. Σύμφωνα με τα ίδια τα λόγια του Λένιν, η ΝΕΠ «θα περιλάμβανε στοιχεία της αγοράς και του καπιταλισμού, αλλά υπό τον έλεγχο του κράτους». Επρόκειτο για ένα μοντέλο μεικτής οικονομίας που επέτρεψε την ανάπτυξη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και την επιδίωξη του κέρδους σε μικρές κυρίως επιχειρήσεις, διατηρώντας υπό κρατικό έλεγχο τις τράπεζες, τις μεγάλες βιομηχανίες και το εξωτερικό εμπόριο. Η ΝΕΠ επίσης αντικατέστησε την αναγκαστική πώληση των αγροτικών προϊόντων στο κράτος, σε τιμές και

θα μπορούσαμε τότε να πούμε ότι η επανάσταση ηττήθηκε από τους Λευκούς² κι όχι από τους μπολσεβίκους. Αλλά οι Λευκοί ήταν καταδικασμένοι να αποτύχουν, εφόσον το πνεύμα της επανάστασης δεν είχε ακόμη εντελώς ευνουχιστεί και διατηρούσε τα ηθικά στοιχεία του, δηλαδή την ελευθερία και την οικονομική ισότητα. Οι άνθρωποι του μόχθου εξακολουθούσαν να ελπίζουν σε ελεύθερη ανάπτυξη και δημιουργική ζωή μετά τον εμφύλιο πόλεμο. Βλέπουμε ότι η επανάσταση δεν ηττήθηκε απ' έξω, αλλά από μέσα. Οι ίδιοι εκείνοι που αφύπνισαν τον ενθουσιασμό των μαζών, προκειμένου στον

ποσότητες διοικητικά καθορισμένες, με την επιβολή στους αγρότες φόρου που πληρωνόταν με τη μορφή ακατέργαστου αγροτικού προϊόντος. Το αρχικό νομοθετικό διάταγμα της ΝΕΠ συμπληρώθηκε από επιπρόσθετα διατάγματα που αφορούσαν τη νομισματική μεταρρύθμιση και την προσέλκυση ξένου κεφαλαίου. Ο Στάλιν κατήργησε τη ΝΕΠ το 1928, καταρτίζοντας για πρώτη φορά ένα πενταετές πρόγραμμα κολεκτιβοποίησης της γης, κρατικοποίησης όλων των μέσων παραγωγής και εντατικοποίησης της εκβιομηχάνισης. (Σ.τ.Μ.)

2. Πρόκειται για τον Λευκό Στρατό, ο οποίος περιλάμβανε όλες εκείνες τις δυνάμεις που μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση στράφηκαν εναντίον της μπολσεβίκικης διακυβέρνησης, αλλά και γενικά εναντίον της κοινωνικής επανάστασης, όταν αυτή παρέμενε ακόμη ανοιχτή, πολυδιάστατη και με ευρεία λαϊκή συμμετοχή, δηλαδή προτού υπονομευτεί και κατασταλεί από το Κομμουνιστικό Κόμμα. Αξίζει εδώ να αναφερθεί η ύπαρξη και η πορεία του «Αναρχικού Μαύρου Στρατού», όπως αυτός ονομάστηκε σε αντιδιαστολή με τον «Λευκό Στρατό» και τον «Κόκκινο Στρατό». Ο «στρατός» αυτός, με επικεφαλής τον αναρχικό Νέστορα Μαχνό, είχε συγκροτηθεί κυρίως από εξεγερμένους Ουκρανούς αγρότες, οι οποίοι παράλληλα με τις στρατιωτικές επιχειρήσεις συμμετείχαν και σε ένα κοινωνικό πείραμα αυτοδιαχείρισης και αυτοοργάνωσης, γνωστό και ως *Μαχνόβσινα*. Η *Μαχνόβσινα* έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην ανάσχεση το 1919 της επέλασης προς τη Μόσχα του Λευκού Στρατού υπό τις διαταγές του στρατηγού Ντενικίν. Όμως αυτή η καιρία συμβολή των εξεγερμένων Ουκρανών αγροτών διόλου δεν εμπόδισε τον Τρότσκι, ως επικεφαλής του Κόκκινου Στρατού, όταν είχε πλέον ο κίνδυνος από την αντεπανάσταση των Λευκών εξαλειφθεί, να διατάξει την επίθεση εναντίον της *Μαχνόβσινα* και τη συντριβή της. (Σ.τ.Μ.)

εμφύλιο πόλεμο αυτές να νικήσουν τους Λευκούς, αποδείχτηκαν ότι είναι οι εσωτερικοί εχθροί της επανάστασης. Όταν ο εμφύλιος πόλεμος έληξε, οι μάζες βρέθηκαν δέσμιες και φιμωμένες. Απέτυχαν να διαμαρτυρηθούν εγκαίρως εναντίον του στραγγαλισμού της ελευθερίας, εναντίον της επιβολής περιορισμών, εναντίον κάθε μορφής αυστηρού ελέγχου και τρομοκρατίας. Επειδή όλοι αυτοί οι περιορισμοί εμφανίζονταν ως αναγκαίοι για την υπεράσπιση των κατακτήσεων της επανάστασης, εργάτες και αγρότες παρακολούθησαν σιωπηλά την αντικατάσταση της ομοσπονδιακής μορφής οργάνωσης με τον συγκεντρωτισμό, της ελεύθερης δραστηριότητας με τον έλεγχο από τα πάνω. Το αποτέλεσμα ήταν να χάσουν ακόμα και εκείνες τις κατακτήσεις που έκαναν κατά τη διάρκεια του τσαρισμού. Έτσι ο κρατικός σοσιαλισμός, φορώντας τη μάσκα ηθικών σκοπών αλλά ακολουθώντας έναν ανήθικο δρόμο, κατέστρεψε τη λαϊκή επανάσταση, η οποία επεδίωκε την ελευθερία και την οικονομική ισότητα και είχε ξεκινήσει να δημιουργεί θεσμούς πάνω σε αυτήν τη βάση. Αυτή η προδοσία της Ρωσικής Επανάστασης είχε και συνεχίζει να έχει ως αποτέλεσμα την ανυπολόγιστη οπισθοδρόμηση του διεθνούς εργατικού κινήματος.

Ο φανερός πλέον δεσποτικός χαρακτήρας του κρατικού κομμουνισμού –ο μαρξισμός– προκάλεσε την αντίδραση του προλεταριακού κινήματος και εισήγαγε στην πολιτική τον παγκόσμιο φασισμό. Βύθισε τη Ρωσία σε μια αντίδραση πρωτοφανή στην ιστορία. Μετέτρεψε τη χώρα σε μια απέραντη φυλακή και τη γύρισε πίσω στους καιρούς του φεουδαλισμού και της δουλοπαροικίας. Όλα όσα κερδήθηκαν μέσα από πολλούς αιώνες πικρών αγώνων και μεγάλων θυσιών εναντίον της εκκλησίας, της φεουδαρχίας, της δουλοπαροικίας, της απολυταρχίας και της κρατικής δημοκρατίας κατα-

στράφηκαν από τον μαρξικό κρατικό κομμουνισμό. Το αποτέλεσμα ήταν να στερηθεί ο λαός όλα εκείνα τα στοιχεία που η έλλειψή τους καθιστά ανέφικτη την πρόοδο και την ύπαρξη ενός δημιουργικού κινήματος.

Πώς συνέβη η επανάσταση να μεταμορφωθεί στο αντίθετό της, στην αντίδραση; Εν μέρει έχουμε απαντήσει σε αυτή την ερώτηση στις προηγούμενες σελίδες, αλλά για μια πιο ολοκληρωμένη, πειστική και ουσιαστική απάντηση πρέπει να αναλύσουμε τις υποσχέσεις του Λένιν και του κόμματός του πριν από τον Οκτώβριο και να εξετάσουμε εάν και σε ποιο βαθμό αυτές υλοποιήθηκαν. Ας δούμε λοιπόν τι υποσχέθηκαν και τι τελικά έδωσαν. Θα είναι όχι μόνον ενδιαφέρον, αλλά και διδακτικό.

Αξιολογώντας την κατάσταση που επικρατεί τώρα στις υποτιθέμενες Σοσιαλιστικές Σοβιετικές Δημοκρατίες, καλούμαστε να παρακολουθήσουμε τον ίδιο τον πατέρα του σημερινού ρωσικού καθεστώτος και, βάσει των στοιχείων που αυτός μας προσφέρει, να προσπαθήσουμε να απεικονίσουμε την υφιστάμενη πραγματικότητα στο καθεστώς των μαρξιστών κομμουνιστών.

Στο έργο του «Σχετικά με τα προβλήματα του προλεταριάτου στην τωρινή επανάσταση» (βλ. *Άπαντα Λένιν*, τόμος 14, μέρος 1, σ. 17-18) ο Λένιν δηλώνει τα εξής: «Όχι μια κοινοβουλευτικού τύπου δημοκρατία, μια επιστροφή σε αυτήν από το καθεστώς των αντιπροσώπων των εργατικών συμβουλίων (των Σοβιέτ), γιατί αυτό θα ήταν ένα βήμα προς τα πίσω. Αλλά μία Δημοκρατία των Σοβιέτ των εργαζομένων, των εργατών της γης και των αντιπροσώπων των αγροτών από όλη τη χώρα από τα κάτω προς τα πάνω».

Ο Λένιν και οι μπολσεβίκοι, όπως βλέπουμε, στόχευαν στην οργάνωση μιας δημοκρατίας των Σοβιέτ. Όλη η εξου-

σία στα Σοβιέτ! Αυτό σημαίνει, έλεγε ο Λένιν, απευθυνόμενος στους στρατιώτες, «όλη η εξουσία μέσα στο κράτος, από κάτω προς τα πάνω, από το πιο απομακρυσμένο χωριό ως και το τελευταίο οικοδομικό τετράγωνο της Πετρούπολης, πρέπει να ανήκει στα Σοβιέτ των αντιπροσώπων των εργαζομένων, των στρατιωτών, των εργατών της γης, κ.λπ.» (Εκκλήση στους Στρατιώτες, τόμος 14, μέρος 1, σ. 75).

Αλλά τι είναι στην ουσία μια δημοκρατία των Σοβιέτ; Σύμφωνα με την άποψη του Λένιν και των μπολσεβίκων, είναι μια Παρισινή Κομμούνια που επεκτείνεται σε ολόκληρη τη Ρωσία. Είναι, διευκρινίζει ο Λένιν στο έργο του «Σχετικά με τα προβλήματα του προλεταριάτου στην τωρινή επανάσταση», «η υψηλότερη μορφή δημοκρατικού κράτους – ένα κράτος που σε ορισμένες πλευρές του ήδη παύει να είναι Κράτος και το οποίο, για να παραθέσω τα λόγια του Ένγκελς, δεν είναι πια ένα κράτος με την πραγματική έννοια της λέξης. Είναι ένα κράτος με τη μορφή της Παρισινής Κομμούνιας, ένα κράτος το οποίο αντικαθιστά τον τακτικό στρατό και την αστυνομία με έναν στρατό που προέρχεται απευθείας από τον ίδιο τον λαό. Οι ρωσικές επαναστάσεις του 1905 και του 1917 δημιούργησαν ακριβώς μια τέτοια κυβέρνηση, μια Δημοκρατία των Εργατικών Συμβουλίων, μια Δημοκρατία των Σοβιέτ, κ.λπ.» (τόμος 14, μέρος 1, σ. 48–49).

Ένα από τα χαρακτηριστικά του νέου κράτους της Παρισινής Κομμούνιας είναι ότι εξόπλισε όχι μόνο το προλεταριάτο ή τις εργαζόμενες μάζες, αλλά τον λαό ως σύνολο. Ο στρατός είναι ολόκληρος ο λαός: ως τέτοιος ο στρατός δεν μπορεί να διαχωριστεί από τον λαό και έτσι δεν έχει υπόσταση χωρίς αυτόν, ούτε μπορεί να τοποθετηθεί πάνω από αυτόν. Το ίδιο ισχύει και για την αστυνομία: όλος ο λαός φέρει την ευθύνη για τη διατήρηση της ασφάλειας και της τάξης.

Το δεύτερο θεμελιώδες χαρακτηριστικό ενός τέτοιου νέου κράτους είναι η ολοσχερής εξάλειψη της γραφειοκρατίας. «Οι εξουσίες του κράτους και η γραφειοκρατία είτε αντικαθίστανται από την άμεση εξουσία του λαού είτε σε μικρότερο βαθμό τίθενται υπό τον έλεγχο ειδικών που όχι μόνο θα εκλέγονται, αλλά και θα ανακαλούνται αμέσως μόλις το απαιτήσει ο λαός. Αυτό τους περιορίζει στη θέση των απλών αντιπροσώπων. Αντί για μια προνομιούχα ομάδα υψηλά αμειβόμενων αστών αξιωματούχων γίνονται εργαζόμενοι με ειδική «κατάρτιση», των οποίων η αμοιβή δεν είναι υψηλότερη από αυτήν του μέσου εργαζομένου» (τόμος 14, μέρος 1, σ. 24–25).

Συνεχώς και με επιμονή ο Λένιν επιβεβαίωνε την παραπάνω θέση του. Σε κάθε ευκαιρία, παντού και με κάθε τρόπο, κραύγαζε: «Αποτρέψτε την επανεγκαθίδρυση της παντοδυναμίας της γραφειοκρατίας». «Αποτρέψτε την εγκαθίδρυση ενός μόνιμου στρατού που, διαχωρισμένος από τον λαό, αποτελεί την πιο βέβαιη πηγή κάθε είδους προσπαθειών για την υπαρπαγή της ελευθερίας» (*Η Συνέλευση των Αντιπροσώπων των Αγροτών*, τόμος 14, μέρος 1, σ. 24–25).

Στην ερώτηση γιατί η οργάνωση τακτικού στρατού, αστυνομίας και γραφειοκρατίας δεν έπρεπε να επιτραπεί, ο Λένιν έδωσε την ακόλουθη απάντηση: «επειδή μια γραφειοκρατία διορισμένη «από πάνω» για την καθοδήγηση των τοπικών πληθυσμών πάντα ήταν και θα παραμείνει ένα από τα πιο σίγουρα μέσα για την επανεγκαθίδρυση της μοναρχίας, όπως ακριβώς ο τακτικός στρατός και η αστυνομία» (*Πού οδηγούν τα αντεπαναστατικά βήματα της Προσωρινής Κυβέρνησης*, τόμος 14, μέρος 1, σ.129. Επίσης, *Το Μοναδικό Ζήτημα Αρχών*, σ. 226).

Ποια είναι στην πραγματικότητα η εξουσία του κράτους; Ποια είναι τα θεμελιώδη στοιχεία της και τι εννοούμε γενικώς όταν μιλάμε για κρατική μηχανή; Με βάση την οπτική γωνία

του Λένιν πριν από τον Οκτώβριο: «με τον όρο κρατική μηχανή εννοούμε πρώτα απ' όλα τον τακτικό στρατό, την αστυνομία και τη γραφειοκρατία» (*Θα διατηρήσουν οι μπολσεβίκοι την κυβερνητική εξουσία*; τόμος 14, μέρος 2, σ. 227).

Έτσι όπως ο ίδιος ο προ-οκτωβριανός Λένιν τη φανταζόταν και πάσχιζε να εντυπωθεί στα μυαλά των εργαζόμενων μαζών, των αγροτών και των στρατιωτών, η Δημοκρατία των Σοβιέτ δεν ήταν τίποτε άλλο παρά μια αναρχική ομοσπονδία από πολλές χιλιάδες Σοβιέτ – κομμούνες διασκορπισμένες στις αχανείς εκτάσεις της Ρωσίας. Αυτό, πράγματι, υπήρξε μια πλήρης δημοκρατία, η οποία άγγιξε το λογικό στάδιο της ανάπτυξής της, τον αναρχισμό. Οι αστοί σοσιαλιστές κραύγαζαν: «ο Λένιν ανέβηκε στον άδειο θρόνο του Μπακούνιν». Είναι όμως αυτή η αλήθεια; Είναι ο Λένιν αναρχικός; Η απάντηση είναι και ναι και όχι.

Ο προ-οκτωβριανός Λένιν ακολούθησε το παράδειγμα του ιδρυτή του χριστιανισμού, ο οποίος μιλούσε στον λαό με παραβολές, το κρυφό μήνυμα των οποίων αποκάλυπτε μόνο στους μαθητές του. Σε όλα τα προπαγανδιστικά κείμενα του προ-οκτωβριανού Λένιν, που απευθύνονταν στις μάζες, κυριαρχεί ένας αναρχικός τόνος. Παρ' όλα αυτά, όλες αυτές οι λίγο-πολύ θεωρητικές πραγματείες του, προορισμένες μόνο για έναν στενό κύκλο αναγνωστών, διαπνέονται από την μαπαγιάτικη οσμή του μαρξισμού.

Μέχρι τον Οκτώβριο ο Λένιν ακολούθησε το παράδειγμα του Μαρξ, ο οποίος αναγκάστηκε από τα γεγονότα του 1870-1871³, για λόγους τακτικής, να κλίνει προς την κατεύθυνση του αναρχισμού και να γράψει το έργο του *Ο Εμφύλιος Πόλεμος στη Γαλλία*, το οποίο διαφέρει από όλα του τα έργα και τίποτα δεν

3. Εννοεί την Παρισινή Κομμούνια. (Σ.τ.Μ.)

το συνδέει σχεδόν με τη γενική σύλληψη του για τον σοσιαλισμό. Αντιστοίχως τα γεγονότα του 1917 ανάγκασαν τον Λένιν να παρεκκλίνει από το δόγμα του έτσι ώστε να το προωθήσει. Αλλά ο μετα-οκτωβριανός Λένιν δείχνει το πραγματικό του πρόσωπο αποκαλύπτοντας έτσι την ανειλικρίνεια του προ-οκτωβριανού Λένιν. Η θέλησή του να μετατρέψει την ασήμαντη φράξια του μέσα στο σοσιαλδημοκρατικό κόμμα σε κόμμα ιδιαίτερης σημασίας και η ιδιαίζουσα επιθυμία του για εξουσία υπέδειξε στον Λένιν τον δρόμο που έμελλε να ακολουθήσει για να εξασφαλίσει την κυριαρχία του πάνω στις μάζες. Η ίδια θέληση για δύναμη ήταν που τον οδήγησε να υιοθετήσει τις μεθόδους μέσω των οποίων αναδείχθηκε σε είδωλο του κόμματος και του εργαζόμενου πληθυσμού. Έτσι ο μέχρι τώρα ειλικρινής θιασώτης του συγκεντρωτισμού, ο οποίος σε κείμενό του στην *Iskra* δήλωνε ότι «δεν είναι δουλειά του προλεταριάτου να ασχολείται με την ομοσπονδιακή του οργάνωση», αποφάσισε στο όνομα του συγκεντρωτισμού να γίνει ένας άθλιος φεντεραλιστής.

Το γεγονός ότι αυτή η αποτίμηση των τακτικών ελιγμών του Λένιν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα επιβεβαιώνεται και από μια δήλωση την εποχή εκείνη του σημερινού δικτάτορα Στάλιν. Το 1919, ενώ ήταν ακόμα κομισάριος Εθνικών Υποθέσεων, ο Στάλιν, με την επαρχιώτικη, χοντροκομμένη ηλιθιότητά του, δημόσια δήλωνε ότι οι κομμουνιστές «κινούνται μέσω του φεντεραλισμού προς τον συγκεντρωτισμό». Αυτή η ειλικρινής δήλωση αποκαλύπτει τον λόγο που ώθησε τον Λένιν να τοποθετηθεί υπέρ «μιας δημοκρατίας χωρίς αστυνομική δύναμη και τακτικό στρατό, με ανακλητούς αξιωματούχους αντί για μια γραφειοκρατία που κατέχει το προνόμιο να απολαμβάνει αστικές αμοιβές για την εργασία της. Είμαστε υπέρ της πλατύτερης δυνατής εκλογής, υπέρ της αντικατάστασης

ανά πάσα στιγμή όχι μόνο ενός μεμονωμένου υπαλλήλου, αλλά και όλων των υπαλλήλων και υπέρ ενός προλεταριακού μισθού για την εργασία που εκτελεί ο καθένας» (*Οι Θέσεις μας*, τόμος 14, μέρος 1, σ. 92).

Συνεπής με αυτήν του την πολιτική, ο Λένιν είχε κατακλύσει τη Δημοκρατία των Σοβιέτ με τις μέγιστες δυνατές ελευθερίες. Πρέπει να επισημάνουμε ότι αυτές οι ελευθερίες ουσιαστικά αντιστοιχούσαν στις ίδιες τις βλέψεις των καταπιεσμένων μαζών. Ο Λένιν είπε στις μάζες αυτό που ήδη γνώριζαν από τη δική τους εμπειρία, αυτό που ένιωθαν, αλλά δεν ήταν ικανές να εκφράσουν. Αλλά όλα αυτά που διακήρυξε είχαν ήδη καιρό πριν εκφραστεί και διατυπωθεί από τους αναρχικούς. Ο Λένιν απλώς δανείστηκε αυτές τις διατυπώσεις παρά το γεγονός ότι μόλις λίγο καιρό πριν είχε πολεμήσει με τον πιο ανένδοτο τρόπο τις αρχές στις οποίες αυτές στηρίζονταν. Απλώς και μόνο χρησιμοποίησε τον αναρχισμό ως εργαλείο για τους απώτερους σκοπούς του.

«Η εισαγωγή "διορισμένης" γραφειοκρατίας δεν πρέπει να γίνει ανεκτή. Μόνο "διοικητικά σώματα δημιουργημένα από τον ίδιο τον λαό" θα πρέπει να αναγνωρίζονται». Και σε αυτό οι εργάτες και οι αγρότες απαντούσαν: «Αληθώς, αυτή είναι η ιερή αλήθεια!»

«Η ιδέα της ανάγκης για καθοδήγηση από μια γραφειοκρατία "διορισμένη" από τα πάνω είναι ουσιαστικά απατηλή. Είναι μη δημοκρατική, είναι καισαρισμός, μια μπλανκικού είδους περιπέτεια»⁴ (τόμος 14, μέρος 1, σ. 129). Οι μάζες, πλημ-

4. Λουδοβίκος Αύγουστος (Ογκίστ) Μπλανκί (1805-1881). Γάλλος σοσιαλιστής επαναστάτης, από τις πλέον εμβληματικές μορφές του ευρωπαϊκού σοσιαλισμού του 19ου αιώνα. Αντίθετα με τον Μαρξ, ο Μπλανκί δεν υποστήριζε τον ιδιαίτερο και καθοριστικό ρόλο του προλεταριάτου στην ανατροπή του υπάρχοντος κοινωνικού συστήματος, ούτε πίστευε στα συλλογικά

μυρισμένες από ενθουσιασμό, κραύγαζαν: «Αυτή είναι η ιερή αλήθεια, Ίλιτς! Ζήτηω οι Μπολσεβίκοι! Ζήτηω η Δημοκρατία των Σοβιέτ!»

«Σε μια ελεύθερη χώρα», έλεγε ο Λένιν, «τον λαό τον κυβερνούν μόνο εκείνοι που έχουν εκλεγεί για αυτόν τον σκοπό από τον ίδιο τον λαό [...] Γι' αυτόν τον λόγο η διακυβέρνηση του λαού στις ελεύθερες χώρες γίνεται μέσω της ανοιχτής διαμάχης των κομμάτων και της ελεύθερης συμφωνίας μεταξύ τους». (*Μαθήματα της Επανάστασης*, τόμος 14, μέρος 2, σ. 33). Και οι μάζες φώναζαν «μπράβο» και επέστρεφαν στα σπίτια τους έχοντας στα χείλη τους το σύνθημα «Ζήτηω η ελεύθερη Ρωσία!»

«Εδραιώνοντας τους θεσμούς της δημοκρατίας και της ελευθερίας που ακρωτηριάστηκαν και σακατεύτηκαν από τον Κερένσκι, οι μπολσεβίκοι θα σχηματίσουν μια κυβέρνηση την οποία κανένας δεν θα μπορεί να ανατρέψει!» (*Οι μπολσεβίκοι πρέπει να διασφαλίσουν την εξουσία*, τόμος 14, μέρος 2, σ. 134). Και οι μάζες κραύγαζαν «Κάτω ο προδότης της κοινωνίας, ο λακές της μπουρζουαζίας, Κερένσκι! Ζήτηω οι μπολσεβίκοι! Ζήτηω η Δημοκρατία των Σοβιέτ!»

«Η ελευθερία του Τύπου», έλεγε ο Λένιν στους εργάτες και στους αγρότες, «σημαίνει το εξής: όλοι οι πολίτες πρέπει να διακηρύσσουν ελεύθερα τη γνώμη τους. Η εξουσία του κράτους με τη μορφή των Σοβιέτ θα θέσει στην κατοχή της όλα τα τυπογραφεία, όλο το χαρτί και θα τα διανέμει δίκαια – κατ'

κινήματα, αλλά σε μια συγκεκριμένη επαναστατική στρατηγική, γνωστή ως μπλανκισμός, η οποία βασιζόταν στη βίαιη κατάληψη του κράτους από μια ομάδα συνειδητοποιημένων, αφοσιωμένων και κατάλληλα προετοιμασμένων επαναστατών. Αυτή η μεταβατική δικτατορική εξουσία θα προετοίμαζε το έδαφος και θα έβαζε τα θεμέλια για τη μελλοντική, εξισωτική, σοσιαλιστική κοινωνία. (Σ.τ.Μ.)

αρχάς στο κράτος, κατά δεύτερον στα μεγάλα, σημαντικότερα κόμματα, έπειτα στα μικρότερα κόμματα, τέλος σε κάθε ομάδα πολιτών που έχει συγκεντρώσει έναν ορισμένο αριθμό μελών και έναν επαρκή αριθμό υπογραφών [...] Αυτό θα συνιστούσε μια πραγματική δημοκρατία για όλους και όχι μόνο για τους πλούσιους». (*Πώς να Διασφαλίσουμε την Επιτυχή Εκλογή της Συντακτικής Συνέλευσης*, τόμος 14, μέρος 2, σ. 112-113). «Ζήτηω η ελευθερία του Τύπου!» αποκρίνονταν οι μάζες. «Όλη η εξουσία στα τοπικά Σοβιέτ!»

«Σε κάθε συνταγματική χώρα το δικαίωμα των πολιτών να οργανώνουν διαδηλώσεις παραμένει αναφαίρετο [...] Κάθε κόμμα σε μια ελεύθερη χώρα έχει το δικαίωμα να οργανώνει διαδηλώσεις» (*Το Απαράβιαστο και η Εμπλοκή*, τόμος 14, μέρος 1, σ. 254).

«Μια κυβέρνηση με επίγνωση της αρχής ότι όλη της η δομή στηρίζεται στη βούληση της πλειοψηφίας του λαού δεν έχει λόγο να φοβάται διαδηλώσεις που έχουν προηγουμένως ανακοινωθεί. Δεν πρόκειται να τις απαγορέψει» (*Παραινέσεις*, σ. 255).

«Όλες οι ειρηνικές διαδηλώσεις είναι απλώς ένας τρόπος ανακίνησης πολιτικών ζητημάτων. Δεν πρέπει να απαγορεύονται οι πολιτικές κινητοποιήσεις, ούτε να μονοπωλούνται. Το Σύνταγμα μίας ελεύθερης δημοκρατίας δεν μπορεί να απαγορεύει τις ειρηνικές εκδηλώσεις, ούτε τις μαζικές διαδηλώσεις κάποιου κόμματος, ή κάποιας ομάδας» (*Αλληλοσυγκρουόμενες Θέσεις*, τόμος 14, μέρος 1, σ. 259). «Ζήτηω ο Λένιν!» απαντούσαν οι μάζες. «Ας προχωρήσουμε μπροστά στον αγώνα για την ελευθερία!»

«Ο βασικός κανόνας, η πρωταρχική εντολή κάθε επαναστατικού κινήματος, θα έπρεπε να είναι: Μη βασιστείτε στο "κράτος", βασιστείτε μόνο στη δύναμη της τάξης σας», έλεγε

ο Λένιν στους εργάτες. «Κανένα "κράτος" δεν είναι ικανό να βοηθήσει τον εργάτη στο χωριό, τον αγρεργάτη, τον εποχιακό εργάτη ή τον πιο φτωχό αγρότη, δηλαδή το ημιπρολεταριάτο, αν δεν είναι οι ίδιοι ικανοί να βοηθήσουν τους εαυτούς τους» (*Η Ανάγκη να Οργανωθεί μια Ένωση των Εργατών της Γης στη Ρωσία*, τόμος 14, μέρος 1, σ. 290-1). «Αληθώς, αληθώς!» φώναζαν απαντώντας οι εργάτες.

«Όλη η γη των γαιοκτημόνων πρέπει να απαλλοτριωθεί. Η εθνικοποίηση όλης της γης στην ύπαιθρο και η διαχείρισή της πρέπει να παραχωρηθούν στα τοπικά Σοβιέτ των αντιπροσώπων των εργατών της γης και των χωρικών» (τόμος 14, μέρος 1, σ. 17-18).

«Η αντικειμενική δυσκολία του σοσιαλισμού είναι στενά συνδεδεμένη με τη μικρή ιδιοκτησία. Ούτε καν θα επιχειρήσουμε να την υποβάλουμε σε απαλλοτρίωση ή κάποια ρύθμιση, στην ουσία ούτε καν να την ελέγξουμε» (*Η καταστροφή και ο Προλεταριακός Αγώνας Εναντίον της*, τόμος 14, μέρος 1, σ. 243). Και οι αγρότες σε απάντηση κραύγαζαν: «Αυτή είναι η ουσία! Δηλωμένη με ειλικρίνεια!»

«Μη φοβάστε την πρωτοβουλία και την αυτοέκφραση των μαζών, έχετε εμπιστοσύνη στις επαναστατικές τους οργανώσεις και θα δείτε σε όλα τα τμήματα των κρατικών λειτουργιών την ίδια πυγμή, το ίδιο μεγαλείο και την ίδια αποφασιστικότητα από πλευράς των εργατών και των αγροτών που επέδειξαν στους από κοινού αγώνες τους εναντίον του Κορνίλοφ⁵».

Ο Λένιν δεν φοβόταν την πρωτοβουλία και την αυτοέκφραση των μαζών, γιατί αυτές τον οδηγούσαν στην εξουσία. Και πράγματι, με την υποστήριξη όλων των ανθρώπων του

5. Λαβρ Γκεόργκιεβιτς Κορνίλοφ, στρατηγός του ρωσικού στρατού, ο οποίος επιχειρήσε στρατιωτικό πραξικόπημα εναντίον της προσωρινής κυβέρνησης του Κερένσκι τον Αύγουστο του 1917. (Σ.τ.Μ.)

μόχθου της Ρωσίας, κατάφερε τελικά να την κατακτήσει. Χρησιμοποιώντας την πρωτοβουλία του και την αυτοέκφρασή του, ο λαός ξεκίνησε να υλοποιήσει αυτά για τα οποία ο Λένιν καθημερινά τον έπειθε μιλώντας του μια απλή και λαϊκή γλώσσα. Ενώ οι μάζες είχαν απορροφηθεί από τον αγώνα και τη δημιουργική εργασία τους, έχοντας στραφεί προς αυτά όπως ο πεινασμένος ρίχνεται πάνω στην τροφή του, ο Λένιν διπλωματικά έπεισε τον λαό και ανάγκασε το Κόμμα να σχηματίσουν όχι έναν απλό στρατό, αλλά έναν Κόκκινο Στρατό των εργατών και των αγροτών «για να προστατέψει τις κατακτήσεις της επανάστασης και να αποκρούσει τους ιμπεριαλιστές». Έτσι δημιουργήθηκε ένας γιγάντιος, αυστηρά πειθαρχημένος στρατός, διαχωρισμένος από τον λαό και σε αντιπαράθεση με αυτόν. Με το πρόσχημα της προστασίας και της διατήρησης της τάξης και της αντιμετώπισης των εγκληματιών, οργανώθηκε η πιο συνηθισμένη τυπική αστυνομική δύναμη. Με το πρόσχημα της μάχης εναντίον των κερδοσκόπων και των αντεπαναστατών, δημιουργήθηκε μια κυβερνητική μυστική αστυνομία. Ενώ είχε δοθεί η υπόσχεση ότι η γραφειοκρατία και οι προνομιούχοι υπάλληλοι που την απαρτίζουν θα εξαλείφονταν, δημιουργήθηκε μία γραφειοκρατία που όμοιά της ο κόσμος δεν είχε δει ποτέ πριν. Μάλιστα, η νέα γραφειοκρατία εξελίχθηκε σε μία νέα τάξη αφεντικών. Είχε δοθεί υπόσχεση ότι θα καταργηθεί η θανατική ποινή. Αντί γι' αυτό, οι μαζικές εκτελέσεις έγιναν καθημερινό φαινόμενο.

Ο λαός ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα για ελευθερία, αλλά μπήκε κάτω από τον ζυγό μιας κρατικής δουλείας όπου η ανθρώπινη ζωή έχασε εντελώς την αξία της. Ο λαός κλήθηκε στα όπλα με την υπόσχεση της κατάργησης του μισθού με το κομμάτι και όλων των μεθόδων εκμετάλλευσης που στηρίζονται

στη χρησιμοποίηση φτηνής και ανειδίκευτης εργασίας. Ωστόσο μόλις οι μπολσεβίκοι εξασφάλισαν την εξουσία, στο όνομα του συμφέροντος των εργαζόμενων μαζών και του σοσιαλισμού, κρίθηκε σκόπιμο πολλές από αυτές τις απάνθρωπες μεθόδους να μπουκωθούν σε ισχύ και να εξεταστεί η αξία της αμοιβής με το κομμάτι και της εφαρμογής «όλων των προοδευτικών και επιστημονικών πτυχών του συστήματος του Τέιλορ». (*Τα προβλήματα της σημερινής σοβιετικής κυβέρνησης*, τόμος 15, σ. 209). Σήμερα, μετά από πολλά χρόνια κομμουνιστικής εξουσίας, η Ρωσία έχει γίνει μια χώρα φρικτής εκμετάλλευσης και άθλιων μισθών.

Πριν από τον σφετερισμό της κυβερνητικής εξουσίας ο Λένιν και οι μπολσεβίκοι υποστήριζαν ότι κάθε μαγείρισσα πρέπει να συμμετέχει στις κυβερνητικές υποθέσεις. Ωστόσο, αμέσως μόλις συγκέντρωσαν όλη την εξουσία στα χέρια τους, ο Λένιν δήλωσε στους μάγειρες «για να κυβερνήσει κάποιος, πρέπει να ξέρει πώς. Μη χώνετε τις γουρουνίσσιες μουσούδες σας στις υποθέσεις των προνομιούχων. Η κατσίκα πρέπει να βόσκει εκεί που την έχουν δεμένη και οι μάγειρες πρέπει να μαγειρεύουν, όχι να κυβερνούν».

Μόλις λίγο καιρό πριν, η πρωτοβουλία και η αυτοέκφραση επαινούσαν. Μόλις όμως η κατάληψη της εξουσίας επιτεύχθηκε, η πρωτοβουλία και η δημιουργική θέληση των εργατών αποκηρύχθηκαν ως «μηδαμινή αστική ολιγωρία». Δεν εξυμνούνταν πλέον ως αρετές και αντικαταστάθηκαν από το κάλεσμα για «πειθαρχία μέχρι το σημείο του καταναγκασμού και της δικτατορίας». (τόμος 15, σ. 213). Ο Λένιν άρχισε να μιλάει για την ανάγκη να εισαχθεί «κατά τις ώρες της εργασίας η πλήρης υπακοή στις διαταγές των αντιπροσώπων της εξουσίας των Σοβιέτ» (τόμος 15, σ. 220) και για την έναρξη μιας περιόδου «αδυσώπητης» αυστηρότητας και ενός παρατεταμένου

και επίμονου αγώνα για αυστηρή προλεταριακή πειθαρχία εναντίον του απειλητικού κύματος της «μικροαστικής χαλαρότητας και αναρχίας». Το σύνθημα του Λένιν έγινε τώρα «να σφίξουμε αλύπητα τα λουριά, να επιδείξουμε αυστηρή πειθαρχία, να εξαλείψουμε χωρίς οίκτο τη χαλαρότητα» (τόμος 15, σ. 224). Αυτή η πολιτική ακολουθήθηκε και ακολουθείται μέχρι σήμερα με όλη τη σκληρότητα που υπαγόρευσε. Και η επιβολή της αυστηρότητας και της πειθαρχίας εφαρμόστηκε σε όλη τη ρωσική επικράτεια με τόσο ζήλο και τόση θέρμη, που η Ρωσία έπαψε πια να είναι χώρα και μετατράπηκε σε τεράστια φυλακή, ένα απέραντο σωφρονιστικό ίδρυμα, από το οποίο ο Μουσολίνι και ο Χίτλερ παίρνουν μαθήματα πειθαρχίας και το οποίο οι αντιδραστικοί όλου του κόσμου κοιτούν με κρυφή ζήλια.

Στις προηγούμενες παραγράφους περιγράψαμε την ιδέα της δημοκρατίας των Σοβιέτ που ο Λένιν ανέπτυξε ενώπιον των Ρώσων εργατών και αγροτών που ήταν εξαντλημένοι από τον δεσποτισμό. Παρ' όλα αυτά, μόλις οι μπολσεβίκοι βρέθηκαν στο τιμόνι, οι δηλώσεις του Λένιν άλλαξαν. «Έχει ειπωθεί ότι η σοβιετική δημοκρατία είναι εντελώς ασυμβίβαστη με την προσωποπαγή δικτατορία. Αυτός ο συλλογισμός είναι τελείως λανθασμένος» (τόμος 15, σ. 217). «Η σοβιετική σοσιαλιστική δημοκρατία δεν είναι ασυνεπής με την προσωποπαγή διακυβέρνηση και τη δικτατορία, εφόσον η βούληση της εργατικής τάξης ορισμένες φορές πραγματοποιείται καλύτερα από έναν δικτάτορα, ο οποίος μόνος του μπορεί να καταφέρει πολύ περισσότερα και ο οποίος συχνά κρίνεται απολύτως απαραίτητος» (τόμος 17, σ. 89). «Η βούληση εκατοντάδων, ακόμα και δεκάδων χιλιάδων ανθρώπων, μπορεί συχνά να εκφράζεται μέσα από ένα και μόνο πρόσωπο» (τόμος 17, σ. 104). Και έτσι για πολλά χρόνια η θέληση εκατομμυρίων ανθρώπων εκφράστηκε μέσα από τη θέληση

ενός μόνο προσώπου και η χώρα, όπως δηλώνει ο Σεβτσένκο, είναι ήσυχη, γιατί ο λαός προκόβει. Η σοσιαλιστική δημοκρατία στη Ρωσία έχει εδώ και καιρό εξαφανιστεί στο βασίλειο των μύθων και ο ίδιος ο όρος έχει γίνει συνώνυμος της αντίδρασης. Και σήμερα ο ολοκληρωτισμός θεωρείται ένα επαναστατικό και προοδευτικό φαινόμενο.

Επανελημμένα στους λόγους του ο Λένιν έκρινε ως απαράδεκτη την εξουσία των διορισμένων από τα πάνω γραφειοκρατών. Ωστόσο όταν τα επαγγελματικά συνδικάτα αποπειράθηκαν να απορρίψουν τον Ράντεκ, τον εκπρόσωπο της Κεντρικής Επιτροπής του μπολσεβικικού κόμματος, ως γραφειοκράτη διορισμένο από την κυβέρνηση, ο Λένιν άφρισε από το κακό του κραυγάζοντας: «Τι; Η Κεντρική Επιτροπή δεν έχει το δικαίωμα να διορίσει στα επαγγελματικά συνδικάτα ανθρώπους που είναι εξοικειωμένοι με τα γερμανικά πειράματα και οι οποίοι μπορούν να ενεργήσουν διορθωτικά σε περίπτωση ενός λανθασμένου σχεδίου δράσης; Μία Κεντρική Επιτροπή ανίκανη να επιλύσει ένα τέτοιο πρόβλημα σίγουρα δεν θα έπρεπε να κυβερνάει!» (τόμος 7, σ. 34).

Ο μετα-οκτωβριανός Λένιν, όπως βλέπουμε, απαίτησε το δικαίωμα να διορίζει τους δικούς του γραφειοκράτες, όχι μόνο στα τοπικά κρατικά σώματα, αλλά και στις επαγγελματικές, συνεταιριστικές και λοιπές εργατικές οργανώσεις. Πλέον η χώρα ξέχασε εντελώς τι σήμαινε να εκλέγονται και να απομακρύνονται οι κρατικοί λειτουργοί με βάση τη θέληση του λαού.

Τα ζωηρά και εκθαμβωτικά χρώματα που χρησιμοποίησε ο Λένιν για να ζωγραφίσει την εικόνα της ελευθερίας τις μέρες πριν από τον Οκτώβριο ξεθώριασαν στις μετα-οκτωβριανές δηλώσεις του. Έγραψε λοιπόν: «Πρέπει με κάθε μέσο να σβήσουμε από προσώπου γης όλα τα πολιτικά ίχνη των μενσεβίκων και των σοσιαλεπαναστατών που μιλάνε για προσω-

πική ελευθερία κ.λπ.» (τόμος 17, σ. 49). Και οι μπολσεβίκοι έσβησαν κάθε τέτοιο ίχνος.

Η Ρωσία είναι τώρα μια χώρα στην οποία κάθε έκφραση της προσωπικότητας συντρίβεται. Είναι μια χώρα γεμάτη από σκλάβους-εργάτες που μπορούν ανά πάσα στιγμή να πετιούνται από εδώ και από εκεί κατά τη βούληση των κυβερνώντων. Ο δουλοπρεπής χαιρετίζεται τώρα ως προσωπικότητα. Στην κομμουνιστική δημοκρατία ο δούλος είναι ο «καλύτερος πολίτης». Στόχος του Κομμουνιστικού Κόμματος είναι η ανατροφή δούλων. Η ελευθερία στη Ρωσία είναι ένα αντιδραστικό και αντεπαναστατικό πράγμα, ενώ η δουλεία και ο δεσποτισμός ο δρόμος προς τον σοσιαλισμό, ο δρόμος προς την ελεύθερη προσωπικότητα! Το μαύρο είναι άσπρο και το άσπρο μαύρο! Αυτές είναι οι ιδέες που ο λαός πρέπει να αναγνωρίσει και να ασπαστεί. Δεν προκαλεί εντύπωση λοιπόν η δήλωση του Μουσσολίνι: «Ο φασισμός έχει κάνει το βήμα προς τα εμπρός και εφεξής θα περάσει αποφασιστικά πάνω από το αποσυνθεμένο κουφάρι της Πριγκίπισσας, της ελευθερίας [...] Η Ρωσία και η Ιταλία απέδειξαν ότι μπορείς να κυβερνήσεις ανεξάρτητα από κάθε φιλελεύθερη ιδεολογία, πάνω απ' αυτήν και ενάντια σ' αυτήν. Ο κομμουνισμός και ο φασισμός έχουν εδραιωθεί δίχως τους περιορισμούς του φιλελευθερισμού».

Και ο Λένιν σιγοντάρει τον Μουσσολίνι. «Δεν μπορούμε να μιλάμε για την ανεξαρτησία ξεχωριστών κομμάτων όταν παγκοσμίως η δαμόκλειος σπάθη έχει υψωθεί πάνω από το σώμα του καπιταλισμού» (τόμος 15, σ. 587). Και από τη στιγμή που αυτή η δαμόκλειος σπάθη επικρέμεται ακόμα πάνω από τον καπιταλισμό, δεν γίνεται λόγος στη Ρωσία σήμερα για την ανεξαρτησία ξεχωριστών κομμάτων. Και δεν πρόκειται αυτό να συμβεί, όσο ο μπολσεβικικός πέλεκυς παραμένει πάνω από τα κεφάλια των Ρώσων εργατών και αγροτών.

«Πολλά λάθη έγιναν, το γνωρίζουμε, κυρίως κατά τους πρώτους μήνες που ακολούθησαν την Οκτωβριανή επανάσταση. Τώρα πρέπει να αγωνιστούμε για να υποτάξουμε τα πάντα στη σοβιετική εξουσία και όλες οι αυταπάτες για "ανεξαρτησία" των ξεχωριστών κοινωνικών στρωμάτων, όπως επίσης και για εργατικές κοοπερατίβες, πρέπει το συντομότερο δυνατό να εξαφανιστούν» (τόμος 15, σ. 586). Πράγματι στη Ρωσία εδώ και καιρό όλα αυτά καταδικάστηκαν στον αφανισμό. Τα πάντα πλέον είναι υποταγμένα στη σοβιετική εξουσία. Δεν υπάρχουν πια ψευδαισθήσεις – μόνο δάκρυα!

Οι μαθητές ακολουθούν τα διδάγματα των δασκάλων τους. Έχουν εξαφανίσει κάθε ίχνος ελεύθερης προσωπικότητας, έχουν σφίξει τη μέγγενη γύρω από τη χώρα, όπως ο Φρεντερίκος ο Μέγας είχε πράξει κάποτε με τους Γρεναδιέρους του. Στα χέρια τους το κράτος έχει σχεδόν αγγίξει την τελειότητα, την υψηλότερη έκφραση της οποίας αντιπροσωπεύουν οι στρατώνες. Οι διοικητές δίνουν την εντολή και οι υφιστάμενοι υπακούουν. Οι διοικητές τούς διατάζουν να χτίσουν, να πριονίσουν, να φυτέψουν ώστε να δοθεί στον πεινασμένο πληθυσμό ένα πενιχρό κομμάτι ψωμί και οι υφιστάμενοι χτίζουν, πριονίζουν, φυτεύουν και συνεχίζουν να λιμοκτονούν. Το βλακώδες σχέδιο της αναγκαστικής κολεκτιβοποίησης είχε ως αποτέλεσμα τα πιο εύφορα κτήματα της Ρωσίας να γίνουν άγονα και οδήγησε στην πλήρη ερήμωση ολόκληρων περιοχών εξαιτίας των θανάτων από πείνα. Τα πιο αποτελεσματικά έργα στο κέντρο και η πιο ολέθρια καταστροφή στην περιφέρεια, αυτή είναι η τραγική ειρωνεία της αναγκαστικής κολεκτιβοποίησης.

Αυτά είχα να καταθέσω ως μαρτυρία. Μπορούμε τώρα να συνοψίσουμε τα παραπάνω στοιχεία και να δούμε αν είναι εφικτή η πρόοδος κάτω από το κράτος των μπολσεβίκων, ή, για να το γενικεύσουμε, κάτω από οποιοδήποτε σοσιαλιστικό κράτος.

Πρώτα απ' όλα παρατηρούμε τη συγχώνευση Κράτους και Κόμματος στη Ρωσία, παρόμοια με τη συγχώνευση Κράτους και Εκκλησίας στον Μεσαίωνα. Αυτή η συγχώνευση δημιούργησε ένα τερατώδες κράτος το οποίο ταυτίζεται με το κόμμα και ένα κόμμα το οποίο ταυτίζεται με το κράτος, μαζί με έναν τερατώδη συγκεντρωτισμό και έναν ασφυκτικό κεντρικό έλεγχο, όλα εξαρτημένα από μια συγκεντρωτική κρατική αρχή: η καλλιέργεια της πατάτας, η παραγωγή βερνικιών για το γυάλισμα των παπουτσιών και ... η ανθρώπινη ζωή.

Η λειτουργία αυτής της τερατώδους μηχανής συγκεντρωτισμού έκανε απαραίτητη την απασχόληση πάρα πολλών ανθρώπων οι οποίοι εξελίχθηκαν σε μία πλατιά τάξη γραφειοκρατών που κατέχει δικτατορικές εξουσίες. Αυτό σημαίνει ότι στη Ρωσία έχουμε γραφειοκρατικό δεσποτισμό, δικτατορία της γραφειοκρατίας. Το γεγονός ότι αυτή η γραφειοκρατία αποτελείται από αγρότες, εργάτες και διανοουμένους δεν αλλάζει την ουσία της δικτατορίας, ούτε τον επιβλαβή ρόλο της. Κάθε δικτατορία, ανεξάρτητα από τον σκοπό της, ανεξάρτητα από τους επιμέρους στόχους της, είναι δεσποτική, και καμία ελευθερία δεν είναι συμβατή με τον δεσποτισμό. Κάτω από αυτό το καθεστώς οι άνθρωποι έχουν πολλές ευθύνες και κατ' ουσία κανένα δικαίωμα. Αυτός είναι ο λόγος που σήμερα όλα τα στοιχειώδη δικαιώματα, όλες οι στοιχειώδεις ελευθερίες, χωρίς τις οποίες κανένας πολιτισμός και καμία πρόοδος δεν είναι δυνατά, έχουν καταστραφεί στη Ρωσία.

Τι αντιπροσωπεύει πολιτικά η Ε.Σ.Σ.Δ.; Για να απαντήσουμε σε αυτή την ερώτηση, ας εξετάσουμε το πολιτικό περιεχόμενο αυτής της σοσιαλιστικής ένωσης. Στο εσωτερικό της δεν υπάρχει ελευθερία του Τύπου, αλλά η πιο αυστηρή λογοκρισία, καμία ελευθερία του λόγου όχι μόνο για τον γενικό πληθυσμό, αλλά ακόμα και για τα μέλη του κόμματος, υπάρχει

απαγόρευση των ελεύθερων συναθροίσεων και οργανώσεων, ανελευθερία της σκέψης και της επιστημονικής έρευνας – όλοι είναι υποχρεωμένοι να σκέφτονται με μαρξιστικό τρόπο, το είδος του οποίου υπαγορεύεται από την κυβερνώσα σχέση.

Η επιστημονική έρευνα πρέπει να αναπτύσσεται μέσα από τη μαρξική θεωρία και να βασίζεται σε αυτήν. Η διαλεκτική μέθοδος πρέπει να εφαρμόζεται ακόμα και στην ιατρική. Δεν είναι αυτό μεσαιωνικός Καθολικισμός; Όπου η ελευθερία της σκέψης είναι απύσχα, δεν μπορεί να υπάρξει ελεύθερη συνείδηση και η Ρωσία δεν διαθέτει τέτοια ελευθερία. Δεν υπάρχει ελευθερία στην εκπαίδευση και στην παιδεία, τα μπολσεβικικά σχολεία δεν διαφέρουν σε τίποτα από τα κατηχητικά σχολεία των Καθολικών. Δεν υπάρχει ελευθερία της μετακίνησης από το ένα μέρος στο άλλο, δεν υπάρχει ελευθερία στην επιλογή του επαγγέλματος, δεν υπάρχει πρωτοβουλία και καλλιτεχνική δημιουργικότητα. Η λογοτεχνία και η τέχνη πρέπει να περνάνε από το φίλτρο του μαρξισμού και στα χέρια του Κόμματος-Κράτους να χρησιμεύουν ως εργαλεία κινητοποίησης και προπαγάνδας. Τα ατομικά δικαιώματα και η ιδιωτική ζωή παραβιάζονται συνεχώς.

Αυτά τα δικαιώματα είναι πολύ αστικά για τον «σοσιαλισμό». Δεν υπάρχει ελεύθερη αλληλογραφία και όλες οι επιστολές λογοκρίνονται. Οι «άρχοντες» πρέπει να ξέρουν τι σκέφτονται οι «υπήκοοι» της Σοσιαλιστικής Ένωσης. Είναι αυταπόδεικτο ότι όπου δεν υπάρχει ελευθερία του Τύπου, δεν υπάρχει ελευθερία της δημόσιας σφαίρας και όπου δεν υπάρχει ελευθερία της δημόσιας σφαίρας, δεν υπάρχει και ελευθερία έκφρασης της κοινής γνώμης. Δεν υπάρχει μυστική ψηφοφορία και ως εκ τούτου ούτε ελεύθερες εκλογές. Όπου δεν γίνονται ελεύθερες εκλογές, δεν μπορεί να υπάρξει ζήτημα δημόσιου ελέγχου ή αναζήτηση ευθυνών σε θεσμούς και

πρόσωπα. Δεν υπάρχει πολιτική ισότητα και συνεπώς συνεχίζουν να υφίστανται τάξεις, ή κάστες. Ο αγρότης έχει λιγότερα δικαιώματα από τον εργάτη στο πεδίο της αντιπροσώπευσης, οι πολιτικοί αντίπαλοι του Κομμουνιστικού Κόμματος, όπως και κάθε λογής πολέμιοι του «Κράτους», δεν έχουν απολύτως κανένα δικαίωμα και μέσα στο μαρξιστικό κομμουνιστικό Κράτος σχηματίζουν μία ξεχωριστή ομάδα, τους επονομαζόμενους λισέντζι (τους αποστερημένους από κάθε δικαίωμα). Οι πρόεδροι των Σοβιέτ γίνονται κυβερνήτες και τα Σοβιέτ μετατρέπονται σε απλά συμβουλευτικά σώματα του εκάστοτε κυβερνήτη, ενώ οι Επιτροπές Στέγασης γίνονται παραρτήματα των αστυνομικών τμημάτων.

Σε συνάρτηση με όλα αυτά ευδοκιμεί στη χώρα μία αστυνομία με απεριόριστες εξουσίες όπως και η συνεχής παρακολούθηση των μυστικών υπηρεσιών. Στο σπίτι του ο «πολίτης» της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών βρίσκεται κάτω από την επιτήρηση του γενικού γραμματέα της Επιτροπής Στέγασης, στη δουλειά κάτω από την παρακολούθηση του Κομμουνιστικού Πυρήνα, στον δρόμο κάτω από το άγρυπνο βλέμμα των επαγγελματιών της Κρατικής Υπηρεσίας Πληροφοριών.

Αυθαιρεσίες, εκτελέσεις, δολοφονίες, φυλακίσεις, εξορίες, ηθικά και ενίοτε σωματικά βασανιστήρια είναι οι φυσικές συνέπειες ενός τέτοιου καθεστώτος.

Μέσα σε έναν τέτοιο τρομακτικό συγκεντρωτισμό η εθνική ομοσπονδία και η αυτονομία των εθνικοτήτων και των περιφερειών είναι μια μορφή χωρίς περιεχόμενο. Σε ένα καθεστώς μυστικής διπλωματίας και τέτοιας «ελευθερίας» ο πολίτης της Σοβιετικής Ένωσης είναι ακόμα πιο ανίσχυρος ως προς το ζήτημα του πολέμου και της ειρήνης από τον πολίτη οποιουδήποτε συνταγματικού κράτους. Αντί να εξοπλιστεί όλος ο λαός,

όπως είχε διακηρυχθεί στη διάρκεια της Επανάστασης, δημιουργήθηκε ένας συγκεντρωτικός στρατός που ελέγχεται από την κεντρική κυβέρνηση. Όταν το Κόμμα στρατιωτικοποιείται, τότε στρατιωτικοποιείται μαζί με αυτό και η νεολαία. Εκτός από τη φανερή και τη μυστική αστυνομία, έχουν επίσης σχηματιστεί στρατιωτικά σώματα με συγκεκριμένες αρμοδιότητες, τα οποία βρίσκονται υπό τις διαταγές της GPU.

Αυτά είναι τα αποτελέσματα του μπολσεβικικού καθεστώτος στην πολιτική σφαίρα όπου πολλές ακόμα παρόμοιες «κατακτήσεις», που δεν συμπεριλάβαμε εδώ, έγιναν προς όφελος του «λαού, της ελευθερίας και του σοσιαλισμού». Και τώρα, με βάση αυτή την ανάλυση, μπορούμε να απαντήσουμε στην ερώτηση που θέσαμε προηγουμένως. Είναι εφικτή η πρόοδος κάτω από την κυριαρχία του μπολσεβικικού κράτους, ή οποιουδήποτε κρατικού σοσιαλισμού;

Όχι, καμία πρόοδος δεν είναι δυνατή κάτω από ένα τέτοιο καθεστώς. Αυτό το καθεστώς μάς πάει αληθινά πίσω, στην εποχή της μεσαιωνικής αντίδρασης της Καθολικής Εκκλησίας. Παρ' όλα αυτά μας καλούν να το αποδεχτούμε, πράγμα που ισοδυναμεί με το να πουλήσουμε οι ίδιοι με τη θέληση μας τους εαυτούς μας ως δούλους. Ποιος μπορεί να συμφωνήσει σε κάτι τέτοιο;

Ας εξετάσουμε τώρα το μπολσεβικικό καθεστώς από τη σκοπιά της οικονομικής σφαίρας. Η κατάσταση των ανθρώπων του μόχθου στην Ε.Σ.Σ.Δ. από οικονομική σκοπιά δεν είναι λιγότερο αξιοθρήνητη απ' ό,τι από την πολιτική σκοπιά. Το προλεταριάτο στερείται το δικαίωμα της απεργίας. Οι επιτροπές των εργοστασίων και των καταστημάτων έχουν διαλυθεί, τα βιομηχανικά συνδικάτα έγιναν απλά όργανα του Κράτους. Συνεπώς το προλεταριάτο έχει απωλέσει κάθε δυνατότητα να υπερασπιστεί τις οικονομικές του ανάγκες. Το κρατικό βιομηχανικό

συνδικάτο και τα όργανα διαχείρισης της κρατικής βιομηχανίας ελέγχουν τις αμοιβές της εργασίας, τον τρόπο παραγωγής, τη ρύθμιση των συνθηκών εργασίας και κανονίζουν τις συλλογικές συμβάσεις, αγνοώντας τις απόψεις των εργατών. Οι απεργοί αντιμετωπίζονται ως παραβάτες και οι δυσαρεστημένοι κινούν υποψίες. Χάνουν τις δουλειές τους και εξορίζονται σε μέρη που δεν γίνονται γνωστά. Οι μισθοί βασίζονται στην πληρωμή με το κομμάτι. Η αμοιβή της εργασίας έχει χωριστεί σε πολλές κατηγορίες, οι οποίες δημιουργούν μια σειρά από ομάδες μέσα στο προλεταριάτο που διαχωρίζονται η μία από την άλλη σύμφωνα με το ετήσιο εισόδημα. Αυτό προκαλεί έριδες και έλλειψη ενότητας στο εσωτερικό του προλεταριάτου.

Η πλειονότητα των εργαζομένων είναι αλυσοδεμένοι στα εργοστάσιά τους και δεν έχουν το δικαίωμα να εγκαταλείψουν τη θέση εργασίας τους αν το θελήσουν. Το οκτάωρο δεν τηρείται σε πολλές προβληματικές βιομηχανικές επιχειρήσεις, εξαιτίας των επαναλαμβανόμενων υπερωριών που οι εργαζόμενοι είναι υποχρεωμένοι να δουλεύουν. Η αμοιβή της εργασίας μονίμως υστερεί σε σχέση με τις αυξανόμενες τιμές των ειδών πρώτης ανάγκης. Η εισαγωγή της συνεχούς εβδομάδας των πέντε ημερών⁶ στέρησε από τους εργάτες μία «Κυρια-

6. Το σοβιετικό καθεστώς προχώρησε τον Αύγουστο του 1929 στην αλλαγή του Γρηγοριανού ημερολογίου αναδιαρθρώνοντας τις εβδομάδες. Η παραδοσιακή εβδομάδα των επτά ημερών, που διακόπτεται από ένα Σαββατοκύριακο, έδωσε τη θέση της στη συνεχή εβδομάδα παραγωγής που ονομάστηκε «νεπρέριβκα» ή «αδιάσπαστη εβδομάδα». Η κάθε νέα εβδομάδα περιλάμβανε πέντε ημέρες και κάθε ημέρα έλαβε ένα ρωμαϊκό νούμερο από το I μέχρι το V, ή ένα χρώμα. Όλοι οι εργαζόμενοι χωρίστηκαν σε βάρδιες και έλαβαν ένα νούμερο, ή ένα χρώμα, με βάση το οποίο ρυθμιζόταν το ρεπό τους. Το αποτέλεσμα ήταν, για παράδειγμα, σε μια οικογένεια ο άντρας να έχει το ρεπό του την κόκκινη ημέρα, η γυναίκα την μπλε ημέρα και τα παιδιά να μην έχουν σχολείο την πράσινη ημέρα. Το ίδιο ίσχυε και για εργαζόμενους που ζούσαν στην ίδια γειτονιά, ή εργάζονταν στην ίδια

κή» κοινή για όλους, μία ημέρα ανάπαυσης στη διάρκεια της οποίας θα μπορούσαν να συναντιούνται και να συζητάνε τις υποθέσεις της χώρας και τις δικές τους προσωπικές υποθέσεις. Η προστασία της εργασίας αφαιρέθηκε από τους εργάτες και ανατέθηκε στο Κομισαριάτο Εργασίας. Η διαχείριση των εργαστηρίων και των εργοστασίων από τους εργάτες έχει προ πολλού καταργηθεί. Η συμβουλευτική και δημοκρατική διαχείριση της βιομηχανίας καταστράφηκε και τη θέση της πήρε η αυταρχική διαχείριση.

Ο εργατικός έλεγχος της βιομηχανίας είναι πλέον ανύπαρκτος. Οι αγρότες εξαναγκάστηκαν να δουλεύουν σε κολεκτιβοποιημένα αγροκτήματα (τα κολχόζ) και υποχρεώνονται να παραμένουν σε αυτά. Τα ίδια αυτά αγροκτήματα εφοδιάζουν την πόλη με εργάτες οι οποίοι προσλαμβάνονται μαζικά, σαν κοπάδια, με συλλογικές συμβάσεις μέσω της γραφειοκρατίας των κολχόζ. Οι συνεταιρισμοί μετατρέπονται σε βοηθητικά παραρτήματα των εμπορικών οργάνων του κράτους. Το κράτος έχει το εμπορικό μονοπώλιο και εκμεταλλεύεται τους αγρότες,

παραγωγική μονάδα, ή στην ίδια δημόσια υπηρεσία. Η ρωσική κοινωνία διασπάστηκε σε πέμπτα όπου το ένα πέμπτο ζούσε κάθε φορά σε διαφορετικό ημερολογιακό χρόνο από το άλλο ένα πέμπτο που με τη σειρά του ζούσε σε διαφορετικό χρόνο με διαφορετικό ωράριο εργασίας και διαφορετική ημέρα ανάπαυσης από το άλλο ένα πέμπτο και πάει λέγοντας. Επίσημα δηλωμένος στόχος του μέτρου αυτού ήταν η αύξηση της παραγωγικότητας, εφόσον έτσι έγινε εφικτή η συνεχής παραγωγή όλο το 24ωρο και σε όλη τη διάρκεια της εβδομάδας. Εκτός όμως της εντατικοποίησης της παραγωγικής διαδικασίας, η «αδιάσπαστη εβδομάδα» χώρισε και απομόνωσε κοινωνικά συναδέλφους, φίλους και συγγενείς επιτείνοντας την εξατομίκευση στην οποία απέβλεπε το κράτος για να ελέγχει πιο αποτελεσματικά τους υπηκόους του. Η μεταρρύθμιση αυτή συνάντησε πολλές αντιδράσεις και εντέλει καταργήθηκε τον Νοέμβριο του 1931, όταν ένα νέο διάταγμα εισήγαγε την εβδομάδα των έξι ημερών, με την έκτη ημέρα να είναι ημέρα κοινής ανάπαυσης για όλους. (Σ.τ.Μ.)

αγοράζοντας τα προϊόντα τους σε χαμηλή τιμή και πουλώντας τους προϊόντα από την πόλη σε υψηλή τιμή. Η γη είναι κρατική ιδιοκτησία. Οι επιτροπές των αγροτών για τη διαχείριση της γης εξαλείφθηκαν.

Η γεωργία και η βιομηχανία οργανώνονται βάσει της αστικής αρχής του κερδοσκοπικού συστήματος, δηλαδή βάσει της εκμετάλλευσης και οικειοποίησης από το κράτος της υπεραξίας την οποία η γραφειοκρατία απορροφάει εξολοκλήρου. Η βιομηχανία, οργανωμένη βάσει της καπιταλιστικής αρχής, χρησιμοποιεί όλες τις καπιταλιστικές μεθόδους εκμετάλλευσης: τον φορντισμό,⁷ τον τείλορισμό κ.λπ. Το προλεταριάτο και η αγροτιά απαντούν σε αυτές με παθητική αντίσταση. Το αποτέλεσμα είναι η βιομηχανία να κινείται με ρυθμό χελώνας.

Καβγάδες για τα τρόφιμα ξεσπούν συνέχεια. Το κράτος δεν είναι σε θέση να παρέχει στους υπηκόους του ούτε ένα κιλό κακοψημένου ψωμιού την ημέρα. Στα εργοστάσια των πόλεων υπάρχει έλλειψη βασικών εμπορευμάτων. Οι θεμελιωτές του κομμουνισμού πασχίζουν να καταργήσουν την προμήθεια

7. Ήταν στο εργοστάσιο μαζικής παραγωγής αυτοκινήτων του Αμερικανού βιομήχανου Φορντ που πραγματοποιήθηκε μια από τις πιο επιτυχημένες εφαρμογές των κανόνων και των μεθόδων του Τείλορ. Το αυτοκίνητο γνωστό ως «μοντέλο Τ» είναι το πρώτο αυτοκίνητο που συναρμολογήθηκε αξιοποιώντας με τον πλέον ορθολογικό και αποδοτικό τρόπο τις ισχύουσες στην εποχή τεχνολογίες σε συνδυασμό με καταμερισμό εργασίας οργανωμένο σύμφωνα με τις «επιστημονικές αρχές διαχείρισης της εργασίας» που είχε προτείνει ο Τείλορ. Παρά το γεγονός ότι στον δυτικό καπιταλισμό με το φορντικό μοντέλο μειώθηκε για πρώτη φορά δραστικά το κόστος παραγωγής και δημιουργήθηκαν οι αντικειμενικές προϋποθέσεις για την εισαγωγή της μαζικής κατανάλωσης, με τον φορντισμό-τείλορισμό ο εργαζόμενος στερήθηκε κάθε ίχνος πρωτοβουλίας και ελευθερίας μέσα στην πλήρως μηχανοποιημένη γραμμή παραγωγής, όπως και κάθε δυνατότητα ελέγχου της προσφερόμενης εργασίας του. (Σ.τ.Μ.)

τροφίμων με το δελτίο και τις ουρές για το ψωμί. Έπειτα από δεκαοκτώ χρόνια, ακόμα δεν το έχουν κατορθώσει.

Όλη η χώρα υποφέρει από κρίση στέγης, κρίση στη θέρμανση και κρίση στις μεταφορές. Κρίση, κρίση, κρίση... χωρίς τέλος. Σύμφωνα με τον Μαρξ, το είναι καθορίζει τη συνείδηση. Ποια τότε πρέπει να είναι η συνείδηση των ρωσικών μαζών της εργασίας και του μόχθου;

Είναι πικρή, πολύ πικρή. Το κομμουνιστικό είναι καθορίζει και κατευθύνει τη συνείδηση του ρωσικού προλεταριάτου και της ρωσικής αγροτιάς προς μία νέα, *τρίτη* Επανάσταση, μία εξολοκλήρου θεραπευτική και εξαγνιστική Επανάσταση. Χωρίς αυτήν δεν υπάρχει διαφυγή. Χωρίς αυτήν οι μπολσεβίκοι θα αποπροσανατολίσουν και στο τέλος, σαν γάγγραινα, θα αποσυνθέσουν, δίχως ελπίδα αναστροφής, το πνεύμα και το σώμα των εργατικών μαζών της Ρωσίας – και όχι μόνο της Ρωσίας!

Πρέπει να εκδιώξουμε αυτού του είδους τους θεμελιωτές του κομμουνισμού, αυτής της δύσοσμης μορφής κομμουνισμού. Αυτή η άρχουσα ελίτ πρέπει να αποπεμφθεί – όσο πιο σύντομα τόσο το καλύτερο. Οι εργάτες, οι σύντροφοι του προ-οκτωβριανού Λένιν, πρέπει να στραφούν εναντίον του μετα-οκτωβριανού Λένιν και του κόμματός του. Πρέπει να πετάξουν στα μούτρα των νέων αυτών τυράννων τον ίδιο τον κόσμο του Λένιν.

«Οι εργαζόμενοι πρέπει να ξεφορτωθούν όλες τις φράσεις, τις υποσχέσεις, τις διακηρύξεις, τα προγράμματα που έχουν επινοηθεί από μία κεντρική γραφειοκρατία, πάντα πρόθυμη να ξοδέψει άφθονο χρόνο για να συνθέσει τα φαινομενικά πιο αποτελεσματικά προγράμματα, τις φαινομενικά πιο άρτιες εισηγήσεις, τις φαινομενικά πιο ολοκληρωμένες δομές και τυποποιημένες ρυθμίσεις. Είναι όλα ψέματα! Κάτω όλος αυτός ο ορυμαγδός του γραφειοκρατικού και αστικού προγραμμα-

τισμού, ο οποίος έχει εξολοκλήρου διαρραγεί και καταρρεύσει. Κάτω η αδρανής διαδικασία της διαρκούς αναβολής των επειγουσών υποθέσεων! Οι εργάτες πρέπει να απαιτήσουν την άμεση πραγματοποίηση της αρχής του *de facto* ελέγχου και, πράγμα ακόμα πιο σημαντικό, του ελέγχου από τους ίδιους τους εργάτες. Αυτό είναι το πιο σημαντικό για την επιτυχία της υπόθεσής μας, του στόχου να διασωθεί η επανάσταση από την καταστροφή. Χωρίς αυτό, όλα τα άλλα είναι εξαπάτηση» (*Η Αναπόφευκτη Καταστροφή και οι Απεριόριστοι Υποσχέσεις*, τόμος 14, μέρος 1, σ. 196).

Πρέπει να υποστηρίξουμε τον Λένιν εναντίον του Λένιν και να πούμε με τα δικά του λόγια: «Χωρίς αυτό, όλα τα άλλα είναι εξαπάτηση!»

Οι εργάτες πρέπει να αντιμετωπίσουν τους προδότες της επανάστασης όπως τους αξίζει. Πρέπει να τα πάρουν όλα πίσω στα χέρια τους και πρέπει με δική τους πρωτοβουλία να αρχίσουν την οικοδόμηση μιας ελεύθερης κοινωνίας, μιας κοινωνίας απελευθερωμένης από κυβερνήτες και κυβερνωμένους, απελευθερωμένης από εκμεταλλευτές και εκμεταλλευόμενους, εν ολίγοις πρέπει να ξεκινήσουν την οικοδόμηση του αναρχισμού και του κομμουνισμού.

Ωστόσο, σε πείσμα όλων αυτών, η Ρωσική Επανάσταση σε αυτόν τον αιώνα θα διαδραματίσει για το προλεταριάτο τον ίδιο ρόλο που έπαιξε η Γαλλική Επανάσταση για την αστική τάξη τον προηγούμενο αιώνα (1789-93). Οι ιδέες της θα γίνουν –και ήδη γίνονται– ο σκοπός του εικοστού αιώνα. Πράγματι αυτές οι ιδέες δεν είναι εκείνες της αντίδρασης, τις οποίες φυτεύει ο μπολσεβικισμός στη Ρωσία. Όχι, είναι εκείνες που αναδύονται από τις ίδιες τις εργαζόμενες μάζες, οι οποίες εξαιτίας της έλλειψης οργάνωσης και συνείδησης στάθηκαν ανίκανες να τις διατηρήσουν σε μια ρεαλιστική μορφή.

Η ιδέα των Σοβιέτ, δηλαδή η ιδέα για συγκρότηση μιας ομοσπονδίας από ελεύθερες κομμούνες, δεν θα πεθάνει. Δεν θα πεθάνει, γιατί έχει ήδη τρεις φορές⁸ επιχειρήσει να πάρει σάρκα και οστά. Αναμφίβολα το προλεταριάτο καταλαβαίνει, ή έχει αρχίσει να καταλαβαίνει, ότι σε έναν αληθινό κομμουνισμό, σε μια αληθινή ομοσπονδία των ελεύθερων Σοβιέτ, ή των ελεύθερων κομμούνων, θεσμών που εγγυώνται την ελευθερία, είναι αναγκαίο να θεμελιωθεί η οικονομική ισότητα. Και για ακόμη μια φορά θα αναδυθούν, προορισμένες να μην πεθάνουν ποτέ, οι επιτροπές των εργοστασίων και των εργαστηρίων, οι οποίες θα έχουν στη διάθεσή τους όλα τα είδη πρώτης ανάγκης της οικονομικής ζωής. Το εργοστάσιο θα γίνει μια κομμούνα παραγωγής και κατανάλωσης.

Η ομοσπονδία των Ελεύθερων Σοβιέτ-Κομμούνων, η ομοσπονδία των εργοστασίων ως κομμούνων παραγωγής-κατανάλωσης, αυτός είναι ο πλησιέστερος στόχος της επόμενης επανάστασης.

Ναι, η Ρωσική Επανάσταση πέθανε, αλλά οι ιδέες της ζουν και προετοιμάζουν μια νέα, νικηφόρα, εξολοκλήρου καθαρτήρια και θεραπευτική επανάσταση. Ας μη θλιβόμαστε λοιπόν. Ας μην παραδοθούμε στην απελπισία μπροστά στο θέαμα της προσωρινής νίκης της διεθνούς αντίδρασης. Ας συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε και ας είναι το σύνθημά μας: «Η επανάσταση πέθανε! Ζήτω η επανάσταση!»

Μετάφραση: Μάκης Κορακιανίτης

8. Ο συγγραφέας προφανώς, εκτός από τις επαναστάσεις του Φεβρουαρίου και του Οκτωβρίου του 1917, αναφέρεται και στην εξίσου σημαντική κοινωνική επανάσταση του 1905, η οποία υπήρξε και το προανάκρουσμα των δύο άλλων επαναστάσεων. (Σ.Τ.Μ.)

